

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 6 K — f. | Negyedévre — 1 K 50 f.
Félévre — 3 „ — „ | Egyes szám ára 10 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 2 dollár.

Felölts szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos:

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona.

Nyiltér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Katholikus palotát Szatmárra, Ungvárra!

I.

Levél a szerkesztőhöz.

Szatmár, 1911. jan. 24.

Nagyon sajnálom, hogy szives volt megírtatni azon felhívással, hogy szóljak hozzá a kath. kulturpalota kérdéséhez.

Sajnálom ezt azért, mert nem szívesen háborgatom senkinek a szép álmait.

Fiatalabb koromban szűkebb körömben nevezetes voltam arról, hogy nagyon könnyen lelkesültem. Ebből a tulajdonságból jókora mennyiség még ma is birtokomban van, de azzal a különbséggel, hogy fiatalabb koromban mások rántottak le az álmok országába vivő paripáról, ma nehezebb lévén az öreg ember eszímája, mint a fiatalé, aggályoskodóbb a gondolkozása, mint a fiatalé, addig rágódok a lelkesítő gondolaton, hogy végre is fel sem ülök a szágúdszóra kész paripára, hanem szépen a földön maradok s álmodozás helyett kalkulálok.

Az azonban, hogy repülésre készen álló fiatalokat megállásra szólítsak fel, hogy elrontsam álmait, igazán nem egyezik természetemmel s most a szerkesztő ur felhívása következtében mégis kénytelen vagyok ilyesfélét cselekedni.

A Heti Szemle folyó évi 3. számában (+) jel alatt ezeket írja egy lelkes (bizonyára fiatal) férfi: „Óriási anyagi és erkölcsi tőke van a kezünkben“ s aztán ebből szépen tovább fűzi a káprázatosan szép álmokat, felsorolja erőinket: „Kath. Kaszinó, Kath. Legényegyesület, Népszövetség, Czeccil-egyesület, Pázmány-sajtó, Alapítványi pénztár, két Congregatio, Oltáregyesület, Irodalmi Kör, Heti Szemle, és alakulóban a Katholikus Gyermekevédelem otthona,“ s utána teszi, hogy „a legtöbbnek vagyona van.“

A felhozott idézetből indulok ki s elfogadva azt, hogy „erkölcsi tőkénk“ van, tagadásba veszem az „óriási anyagi tőke“ létezését.

Nemesak óriási anyagi tőkénk nincs, de számba vehető tőkénk sincs! A felsorolt egyesületek közül csak néhánynak van valamije s ez oly csekély, hogy ily nagy arányú intézmény létesítésénél, melynek létesítése csaknem fél millió koronát tenne ki, szóba sem jöhet.

Nincs vagyona a Népszövetségnek, nincs a két Kongregációnak, nincs az Oltáregyesületnek, nincs az Irodalmi körnek, nincs a Heti Szemlének, s nincs az alakuló Gyermekevédelemnek, sőt ily célra fordítható vagyona nincs az alapítványi pénztárnak sem.

Maradnak anyagi erőforrásul a Kaszinó, a Legényegyesület, a Czeccil-egyesület és a Pázmány-sajtó.

Lássuk ezek vagyont a nagy eszímában a rögzös földről.

Azt mondja ezikkiró, a Kaszinó telke megér 70 ezer koronát; ha eladásra kerül, megadnak érte 60 ezer koronát; ebből kifizeti a Kaszinó a terheit s marad jó esetben 30 ezer korona számba vehető összeg.

A Pázmány-sajtó telkét 40 ezer koronára értékeli; jó körülmények közt meglehetne érte mostanában kapni 30 ezer koronát; ezen összeg épen elég volna a sajtó terheinek kiegyenlítésére s tisztán állana a sajtó s át lehetne adni az egyházmegyének. A kulturpalotára marad ezen a czimen 0-a.

A Legényegyesület házas telkét 35 ezer koronára értékeli a ezikkiró. Tegyük fel, hogy megér annyit; marad e czimen 35 ezer korona.

A Czeccil-egyesület vagyona 80 ezer koronára van értékelve, de ezt a telket az építendő kulturpalota telkéül szánja a ezikkiró, tehát, ha ennek a teleknek ily célra való felhasználását megengedi az alapító levél, maradna az építkezésre felhasználható összegül két intézetnek 65 ezer koronája, és megvolna a telek.

Tegyük fel, hogy a palota a telek nélkül csak 350 ezer koronába kerülne, maradna kölcsön által fedezendő összegül 285 ezer ko-

rona. Ennek évi amortizációs természetű kamata, ha kedvező föltételek mellett kötött 50 évre terjedő amortizációt veszünk számításba, 16.388 korona. (5.75 %)

Lássuk ennek fedezetét. A Kaszinó fizethetne 3000 korona bért, de ebbe bele kellene tudni az ő tőkájének (az építésre adott 30 ezer koronájának) kamatát; ez 1500 korona; marad tehát e czimen kamatfizetésre fordítható 1500 korona.

A Legényegylet kölcsönadott tőkájének kamatában kapna otthont, tehát ettől semmi további bevétel nem várható, nincs is miből adnia.

A Czeccil-egylet nem fizetne, sőt esetleg követeléssel lépne fel.

A Pázmány-sajtó nem fizethetne évi 600 koronánál nagyobb bért, ennyiért van otthona jelenleg.

A vendéglős járulékat tegyük vérmes számításal 1000 koronára.

A vagyonnal nem bíró egyletek évi hozzájárulását tegyük 300 koronára. (Ennyit sem fizethetnek).

Mondjuk, hogy az Alapítványi pénztár oda tenné helyiségeit s fizetne évi 1500 koronát.

A nagy terem évi jövedelmét tegyük 1000 koronára, a boltok bérét 6000 koronára.

Több jövedelem nem vehető számításba, mivel 350 ezer koronából nem lehet annyit építeni, hogy még lakások is legyenek a palotában.

Összegezzük a várható jövedelmeket:

1. A kaszinótól	1500 kor.
2. A vendéglőtől	1000 „
3. A nagyterem használatáért	1000 „
4. Az alapítványi pénztár	1500 „
5. Bolthelyiségek bére	6000 „
6. A Pázmány-sajtótól	600 „
7. Az egyletektől	300 „

Összesen 11900 kor.

Levonva a 16,388 koronából (az amortizáció évi összegéből) a 11,900 korona várható jövedelmet, marad fedezetlenül 4,488 korona. Épület fenntartására kell évi 500 korona, adóra kell hozzávetőleg 2000 korona, marad fedezetlenül 6,988 korona.

Azt mondja erre a (+) jelű ezikk írójá, hogy hát a szegény alából várható 100 ezer korona, hát a Meszlényi-féle hagyaték kamatjából várható 100 ezer korona?

Erre azt felelem: ezek megkapását kell biztosítani első sorulag.

Ha van a kulturpalotára biztos 200 ezer korona, melyért nem kell ellenszolgálatot teljesíteni, akkor a terv kivihető, kivitele kívánatos. Nekem azonban az öreg ember kételkedésre hajlandósága azt sugja, hogy ez a 200 ezer korona nem fog kulturpalotára fordítani soha s hogy ezen 200 ezer korona nélkül az egész kulturpalotakérdés olyan, mint a Sanyaró Vendel esete akkor, midőn pénz nélkül, üres hassal bámulja a kirakat üvegtábláin keresztül a kolbászt, sajtot és a déli gyümölcsöket.

Tisztelettel
Ratkovszki Pál.

II.

Kell-e kath. palota Szatmárra?

Mikor az olaszthoni Carrarának bányakijáratánál egy-egy 40—50 métermázsás márványtömböt társzékére emelnek, a szemlélő még nem tudja: kinek-minek szobrát alakítja ki abból a művésznek keze.

A Heti Szemle előző két számának vezető cikkei ilyen márványtömbhöz hasonló foggondolatot tartalmaznak: egy ujonnan építendő kath. hatalmas palotának eszméjét. A foggondolat, az eszme mázsás sulyu. Ez az egyik vonás, amelyben a nyers márványtömeghez hasonlít. De van egy másik is, az, hogy az említett cikkek írója még nem adott határozott külsőt, befejezett alakot gondolatának, eszméjének.

Tegyük rajta néhány kalapácsütést és vésővágást, hogy minél gyorsabban eljőjön a teljes kialakulásnak és nyomban utána a megvalósulásnak ideje!

Nemzetünknek istenkerülő, sőt istengyűlölő elemei támadólag lépnek föl. Mozognak, serényen járnak-kelnek. Nemcsak tollal, hanem az élő szó erejével, és különösen ezzel agítálnak. Sűrűn gyűléseznek. Támadásaikat főképen Krisztus igazságai, er-

kölesi elvei, isteni rendelkezései, az ő egész igaz egyháza ellen irányítják. Már van is eredmény. A vallásos hit szélesedő körben szemlátomást gyöngül. Egyeseknek, osztályoknak, tömegeknek szive és akarata aggasztóan féktelenkedik. Az érzékiség fokozódó arczátlanossággal tör a nyilvánosság szeme elé. A kath. egyháznak tekintélye napról-napra vesztit ősi nagyságából. Ilyen maghintések után milyen jövőt hozhatnak a reánk következő évek és évtizedek? Olyat, amely ellenére van az élő, igaz Istennek, mély szomorúságára a kath. egyháznak és óriási egy erkölesi, mint anyagi kárára hazánk összes keresztény rétegeinek, legkülönböbben pedig a magyar fajnak. E bajok az országnak nemesak többi részét, hanem a szatmári egyházmegyét is fenyegetik, sőt már nagyrészt nyomják, sujtják is.

Sulyos bűn volna az ég s a magyar hon ellen, ha föl nem tartóztatnók és vissza nem vernők az Isten-, nemzet- és magyar faj-ellenes gonosz eszmeáramlatot. De ami még megvan, csak úgy tarthatjuk meg — ami veszni indult, csak úgy menthetjük meg, — ami elveszett, csak úgy szerezhetjük vissza, ha leginkább éppen azon eszközöt használjuk és forgatjuk munkánkban, szükséges védekezésünkben és jogos támadásainkban, amelyet a raffinált ellenség használ, forgat, villogtat: az élő szót. Hogy azonban az élő szónak a krisztusi acélozástól agyig, velőig és a szív mélyeségek mélyéig hatni tudó erejét teljesen kifejtessük, erre alkalmat kell keresnünk és teret alkotnunk. Ezért kívánatos, sőt szükséges, hogy városunknak és környékének, vármegyénknek s az egyházmegyéhez tartozó többi vármegyének katolikusi mozogjanak, egyesületekbe tömörüljenek és serényen, meg eredményesen gyűlésezzenek. Csak így lehet az egyház- és nemzetrontó törekvéseket idejekorán visszaverni. Így kell Krisztus ügyét, mely nemesak a papságnak, hanem a világi katolikusoknak is ügye, hazánk és ebben egyházmegyénk kiszámíthatatlan nagy javára előbbre vinni.

Miután a vallási vezetőnek, a főpásztornak székhelye Szatmáron van, a példát és az irányítást mindenkor innét kell a távolabbiaknak megkapniok arra nézve, hogy

mily irányban dolgozzanak, gyűlésezzenek. A krisztusi erőnek éppen úgy kell a szatmári püspöki szék által az egyházmegye közeli és távoli vidékéig elhatnia, miként a római szentszék által az egész egyháza.

A helybeli egyesületeknek ön- és ezéltudatos, minél tartalmasabb összejöveteleket kell tartaniok és az élet és tevékenység oly fokára emelkedniök, amelyen képesek arra, hogy példát adjanak és imponáljanak az egyházmegyei összes hasonló egyesületeknek. A hasonló jellegű és ezélt egyesületeknek pedig évenként egyszer közös gyűlést kellene Szatmáron tartaniok. Így felelne meg a szatmári katolikusság annak, aminek lenni kötelessége, azaz így válnék tevékeny, buzgó, példás, krisztushívő csapat. E nélkül a mai viszonyoknak megfelelőleg sem önnön szive a kellő energiával nem dobog, sem a vidékébe piros, pezsgő, tette serkentő vért nem hajt.

Ámde a tanácskozásokra terem kell. Mielőtt Isten embert teremtett, megalkotta a földet, amely képes a mai 1400 millió élő embert befogadni. Mikor a magyarok állandó haza szerzését tüzték ki ezéltul, már fennállott a maga vonzó, édesgető alakjában a Kárpát-hegyláncztól koszoruzott és ma hazánkhoz nevezett föld. Legyen mesterünk az Isten és az ősi magyar nemzet! Mielőtt mi egyházmegyénkben a jelentős tevékenységű hitéletet megindítjuk, alkossunk a gyűlésezőket magába fogadni képes nagy termet!

Olyan terem kell nekünk, amely korszerűen alkalmas arra, hogy városunk összes katolikus egyesületeit egyszerre befogadja. Olyan terem kell, amelyben a szatmári kath. kaszinónak vezetése mellett és meghívására helyet foglalhatnak az egyházmegye területén fennálló többi összes kath. kaszinók és körök. Olyan terem kell nekünk, amely kellemes fogadtatásban részesítse az egész egyházmegyéből majd ide sereglő oltáregyesületeket, más alkalmakkal a keresztény szociális, ismét máskor a népszövetségi, végül a kath. legényegyesületeket. Mária-kongregációink is folyton szaporodnak, a fennálló pedig sokasodnak a tagok számában; ezeknek is lehetővé kell tenni, hogy megfelelő helyiségben évi közös értekezletet tarthassanak városunkban. Olyan terem kell, amely-

Gondolatok nagy költőkről.

A költők rendszeren korukat festik, s minél közelebb járnak, élnek saját nemzetükhöz: annál igazabbak.

Homeros közvetlen közlől vehette tárgyát, száz meg száz megható vonás volt erre. Az Agamemnon ostoba durvasága: egy kis hellén fejedelem hányavetisége, aki csekély előnyeit nagy önbizakodással tolja elének; az Achilles tulságos érzékenysége a a nemesnek határtalan erővel párosult joga. A Hektor egyszerű fensége, mocsoktalan családias érzése a legjobb férjnek és embernek alakja. Helena a ragyogó szép és rossz; Andromache a feláldozó és hűségese nő; a hősök, istennők, önzők, gazok, telhetetlenek, henczegők egész sorozata, mind-mind azokból az emberekből került ki, akik a vak dalnokot, az isteni lantost talán még hallották is.

Mennyire messze állanak ezektől a tősgyökeres, igaz alakoktól a Vergilius hősei.

Aeneas talán Augustus Octavianus volna, tulságosan befuttatva aranyporral, hogy a test erei, horpadásai, törései ne tűnjenek föl rajta sehol. Dido talán Julius

Caesar nővére, akinek annyit kellett szenvednie a kiesapongó férjtől.

Ez az egyetlen nemes és emberies, való kép. A többi félénken rajzolt, óvatosan meg-megjelenő visszája egy-egy Augustus-korabeli kortársnak, kire, ha merné, örömet szeretné nyilat röpíteni a költő.

Mily merőben mások a Niebelungenlied hatalmas, vonzó, majd visszataszító alakjai. A nemes Szigfrid gyermeki hitével; Hágen olthatatlan gyűlölségével; Krimhild a germán nők házias mintaképe, vele ellentétben a nagy erejű és testi minőségével kihívóan dicsekvő, buja Brunhild.

Ezek élnek: hangjuk hallatszik, lehelletük érzik, lépteik zaja sokáig megmarad a fülünkben.

Mit dalol Horatius? Hát a fejedelmét, hizelgően, alacsonyán, de emberi, igaz hangokon, hogy lépten-nyomon elébünk áll: a a modern miniszteri titkár, aki ura hiuságai-ból faragja nagy ügyesen a miniszteri tanácsossághoz, lehet — az államtitkársághoz a tolvaj-hágósót.

Dalol a szeretőről annyi virággal, müvészi bókkal, hogy a közönséges, rut arezu ember szinte válogathat a keresett, a legdrá-

gább szépségekben. Ahol más a küszöbre nem léphet, ott Horatius előtt kész a hivo-gató rózsaszágy.

Sokszor rá is szedi egy-egy nagyuri szépség, de azért nem fut el; a csapodár erkölcsök hirtelen, szeszélyes fellobbanását jól ismeri éles szeme.

Horatius összes dalai római talajon fakadnak, s onnan viszi el őket a hir messze keletre, távol Nyugatra. Így igaz és csak így boldog a költő.

Boccaccio kiket ír le? Szomszédjait, barátait, ellenségeit, szeretőit; annyira őket, hogy ma is érzik rajtuk az élő lehellete. Megszólíthatod, mert felelnek, hívhatod őket, mert utánad mennek. Se nem bábok, se nem mázolt képek.

Pezsgő vérük fölmelegit, kacagásuk nevetésre indit ott, ahol velük szemben állottál. Nem az indusok, soha nem látott perzsák, vagy khinaiak ezek.

Olaszok — tetőtől talpig. És ez legfőbb érdemök.

Sophokles tragoediái kiválóak, nagyszerűek; megdöbbennek hangjuk nagyságával, de alakjaikban a városunkból, falunkból nem ismerünk föl senkit.

Kézimunkák és divatcikkek mélyen leszállított árban Központi Áruházban színházzal szemben

Miért előnyös a FÖGEL-féle pörkölt kávé használata?

Mert

nem füstöl lakását;
nem vesződik a pörköléssel;
minden perczen friss pörkölést vehet.

Mindamellert 25%-ot megtakaríthatnak mindazon vevők, kik pörkölt kávéét vesznek mert annyi bepörköldik a házi pörkölésnél.

Kérem próbavételét, melyből meggyőződhet.

ben szorongás nélkül folyhatik le egy katolikus bál, amelyben a színi előadásra is berendezett emelvényéről egy-egy darabot akár 1000 vendég is végig élvezhet. Olyan terem kell, amely az autonómia remélhető bekövetkezésének esetén egy egyházmegyei autonómiai gyűlésnek alkalmas színtere lehessen. Olyan terem kell, amelyben az autonómia be nem következése esetén egy egyházmegyei zsinatot lehessen tartani. Mindent összefoglalva: mint öt politikai vármegyéből álló egyházmegyeinek vallási főhelye Szatmár és vallási ezentumba arányaiban nagy, az egyházfejedelem közelébe egy fejedelmi-leg komoly és művészileg szép gyűlésterem kell, amelyben Krisztus kifejtetheti szent valóságának és igazi egyházának szociális állásait.

A kath. palota szükségességének gyökerét egy impozáns terem sürgős szükségességében látom, mert ma katolikus kézen Szatmáron ilyen terem nincsen.

A mikéntet illetőleg általánosságban annyit jelentek ki, hogy a nagyterem és a kath. palota kérdését a kath. kaszinóval és a Pázmány-sajtó telkével kapcsolatban, sőt a kaszinó keretén belül lehet a legbiztosabb siker reményében megoldani, mint amely kaszinó és napig sem nevén álló telekkel, sem tulajdon házzal nem rendelkezik. A részletezés egy másik czikknek anyagát alkothatná.

Kováts Gyula dr.

Az ökörmezői uzorás király. Már a neve is bizalmat kelt: Zizovics Leiser lezig. Foglalkozása uzorás, sőt az uzorások királya. Országos rekordot ért el, hat és fél kilót nyomnak azok a papirosok, melyek a bíróság előtt sötét bűneit vannak hivatva bizonyítani. Mégis, midőn róla írunk, a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel kell eljárunk, mert Andrásyt, Apponyit, a mágnásokat és püspököket szabad szidni, de Zizovics Leiser leziggel csinján kell banni, mert különben az antiszemitizmus szörnyű vádjába fogunk keveredni, ha csak nem ütjük a zsidó mellett a „slendrián” közigazgatást, és a ruthén papságot is, „mely nem törődik népével.” Parvenünek fognak tekinteni, aki kiesinyeskedik, tehetetlenül gyüldölködik, vádaskodik és olesó tapsokra vágyik. Máramaros az uzorának és hamis es-

künek klasszikus hazája. Messze esik a világtól, nincsenek vasutjai, országutjai. Idegen nem jár ormótlan hegyein, kopár szikláin, zordon havasain. Senki sem ad hirt a sötét bünökről, melyekkel tele van e vadregényes, de elszigetelt, magas hegylánczoktól elzárt vidék. Ennek a pátriának lakója a ruthén. Tisztes, becsületes jó nép. Mielőtt a kazár bevándorolt, ha nem is bőségben, de tisztességesen megélt. Krumplit, kukoricát termelt, erdőt irtott, marháját legeltette a réten, birkát nevelt, disznókat makoltatott az erdőn, rőzsét szedett a Hoverlán és a Priszlop alján. De amint betette lábát a kazár, vége volt mindennek. A kazár ismeri a paraszt hibáit, az urak gyengéit, jobban és pontosabban ismeri a törvényt, mint akárhány fiskális. A maga mozgékony elméjével, gyors felfogásával egy pillanat alatt átlátta a helyzetet, rávetette hurkát a paraszt nyakára és könyörtelenül fojtogatni kezdte. Frivol eszközökkel kijátszotta a törvényt, hisz ismeri a törvény azon szakaszait, amelyek kiforgathatók, ismeri az uzorátörvényt, és ezer módot talál, hogy magasabb kamatot szedjen. Ha másképp nem lehet ő maga feji kamatba a ruthén tehenét, ő maga kaszálja a ruthén szénáját, természetesen, egy hónap alatt tizszer több tejet árul és több szénát kaszál, mint a mennyi a ruthén kamat és tüke tartozása együttvéve. Koholt okiratja, hamis tanuja annyi van, amennyit akar, és akkor van, amikor akarja. — Velük szemben tehetetlenek vagyunk. A magyar törvények álliberalizmusa, állhumanizmusa nem engedi, hogy e rablókkal kurtán elbánjunk. A magyar közigazgatás és igazságszolgáltatás tanáctalannul áll. Bármennyire lássák a gázságokat, nem csaphatnak le rájuk, mert a törvény megköti kezüket. Bár az uzora törvényt már háromszor is szigorították — legutóbb Güntler alatt — mégsem sikerült e rákfenét kivágni. Nem csoda, ha mindig szélesebb és szélesebb körben kezdik követelni az uzora törvények újabb szigorítását. Hogy a Zizovics Leiser úgy hova fog fejlődni, azt e pillanatban senki sem tudja. Egy tanulságot azonban már most is levonhatunk. Lezig és a szigeti zsidók jelentékeny összeget adtak össze, hogy vádlottat az előzetes vizsgálati fogságból kiszabadítsák. Azt a bámulatos összetartást kell tőlük megtanulnunk, amely egyik legnagyobb

erősségük. Legtalálóbban jellemzik ezt dr. Danzig Samu a m.-szigeti szefárd hitközség rabbijának szavai, aki Husz Abrahám felkasztása után 1908 márczius 15 én a máramarosszigeti izraelita szefárd „templomban” tartott magyar nyelvű beszédében ezt mondta: *Testvéreink tekintsük meg azt is, aki anyagi vagy erkölcsi csapás által a társadalom vagy állam ellen vétett. Nem mint bűnöst segítsük és támogassuk, hanem mint testvért, mint vérünk-ből valót. Ha valaki vétkezik, és nem adatik meg neki a mód és alkalom arra, hogy ismét tisztává váljék, akkor mi vagyunk a hibások azért, ha a társadalmi életből kiküszöböltük.* (k.)

A közös bank védőinek egyik legfőbb argumentuma a nagyhatalmi állás. Ez a szörnyű, falánk minotaurus, amely milliárdokat emészt meg, von el a nemzettől vérben és pénzben úgy, hogy gazdaságunk, iparunk, kereskedelmünk, kulturánk ennek a koldusa. És ha legalább sütkérezhetnének a nagyhatalmi állás fényében! De ez ránk nézve chimaera. — Nekünk különben is volt már Szent Istvántól kezdve a mohácsi végzig nagyhatalmi helyzetünk, és pedig — Ausztria nélkül. Hát most Ausztria — ha mindenáron akar — legyen nagyhatalom — Magyarország nélkül! Ebbe aztán semmi beleszólásunk nem volna. De hogy olyan közjogi abszurdumokkal — mint a bankprovisorium most beterjesztett törvényjavaslata is — álljunk Ausztria mellé és mondjunk le nehezen szerzett és megőrzött jogainkról, ez már öngyilkosság volna. Az ellenzéki pártok mind összeforrtak, még a 67 esek is, e kérdésben, ami biztosít, hogy e lehetetlen bankprovisorium-javaslatból nem lesz törvény.

Sötét zúgok.

Budapest, 1911. jan. 22.

A magyarországi Symbolikus Nagypáholy jelenlegi akeziójának tengelyét az általános, titkos, egyenlő és községenként való választói jog, a szekularizáció és az ingyenes, állami és felekezetenmentes népoktatás képezi. Ezek közül a kérdések közül a mai magyarországi szabadkőművesség különösen a szekularizáció keresztlívielére törekszik, mert ezzel reméli elérhetőnek a holtkezi vagyon felett a rendelkezési jognak

Nagyon is kellene abból a fajtából, amelyikből én még csak a Jászai Mari kiabálásait és oroszlánszökecséit láttam. Közönséges, igazi embereknek mintha nem volna szükségük akkora bömbölő hangra, és ily aránytalan méretű szökésre.

Ellenségünket kisebb hanggal is meg lehet fogni és csekélyebb ugrással is elérni.

Mennyivel másabbak az Aristophanes börgyárosai, éhes színészei, kapzsi bírái. Azok itt laknak Szatmáron, Budapesten, Debreczenben, Kassán. Azokkal utazhatunk, étkezhethetünk, politizálhatunk koalícióról, haladópártról, akár munkapártról is, Andrásyról, Tiszáról, Apponyiról és Kossuthról.

Ah, azokat meg lehet ismerni.

Ami Zrinyink ezeket a horvátokat írta le eposzában, és azokat a törököket, akiket a legutóbbi porosz háború porosz diplomatáiban és nagyhangú feszelő győzteseiben láttunk.

Maga nagyatyja egy jó katolikus a legfinomabb néppártból, ahol a vallás a végletekig hájt. Szeretem az ilyen embert, mert hiszek érzéseiben. A Wekerle modern val-

lóságosa, a Csáky liberalizmusa, a boldogult Szilágyi konok hajhatatlansága hidegen hagy, mert hangjuk nem a vallásé, hanem a politikusé, a nagyon okos számítóé.

Hát Jézus, a mi Urunk valahogy nem volt ilyen éles logikus, de forró, egészséges szívű. Nem azt kereste, mi tetszik a királynak, hanem mi tetszenék a nyomorult embernek, akinek se védője, se vigasztalója.

Zrinyi az embert kereste erényeivel, hibáival, együgyűségeivel, rövidlátásával együtt. Olyanok kellettek neki, akik ne csak a bankettekhez, hanem az ágyu torkához is el merjenek menni. Akiknek tökéletlensége: a valódi ember tökéletessége lett.

Kölesey Ferenc nem a németek dicsőítésére írt nagy lendülettel, melyben a törtüveg esengése mindenütt fölismerhető, hanem írt, dalolt, zengett, imádkozott, hogy:

„Isten áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel”.

Oh mily édes, mily igaz, mily velőrtázó hang, mily szentséges imája ma is a magyarnak.

Kölesey itt lakva hazájában rólunk, nekünk írta: a Zrinyi énekeit; a hiru, könnyen elbizakodó magyarnak a Vanitatum vanitas-t; s a hü magyar lovagnak a Doboz Mihály megható szép balladáját. Írt a Dunáról, Tiszáról, hol őseink vérüket ontották — a hálátlan utódokért.

— Erre volt akkor szükségünk. Van ma is különösen — csak költőnk nincs hozzá.

— Berzsenyi Dániel „A magyarokhoz” ezimü haragos ódáját nem miniszteri ebéden írta — finom megrendelésre fekete kávé és finom szivar mellett. Írta dobogó kebellet, megtelt szívvel, portájának valamely zugában, nem frakkban, lakkban és klakkban. Nem azzal a jóleső tudattal, hogy a szedő várja és a kormány — lesi.

Vörösmarty szegény, földhöz ragadt ember volt, maradt is végig; a nagy magyar hazából, a hatalmas pusztákból, a mértőldekre terjedő hegyi erdőkből ami neki jutott, az elfért volna a mellénye zsebében. Nem hívták egyetemi professzornak, magas főrendnek, csak olyan napszámos forma ember volt, s mégis a Zalán futását ezere-

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu lábbelit akar vásárolni, az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz
Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki dúsán felszerelt cipő-raktárában oszakis valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és oszímákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és üzletéből minden olesőbbrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatánczokat teljesen kiküszöbölté, s akinek arul osinosság dolgában is párját ritkítják. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és oszímák is készülnek.

az egyházi kézből való kivételét és e felett a vagyon felett az állami és községi közületek közvetítése mellett a szabadkőművesség rendelkezésének elérését.

A szabadkőművesek ezéja az, hogy az egyházi vagyon szálljon vissza az államra és községre részint azért, mert hangoztatja a szabadkőművesség, ezt a vagyont az egyház ugyis az államtól és községektől kapta, részint pedig azért, mert a magánosoktól kapott vagyon a tulvilági üdvösségen való ámitáson, tehát csaláson alapszik és így az egyháznak ily vagyon megtartásához joga nincs. Azt tartják, hogy a papi vagyon erőszakon, politikán, míg az állami, városi vagyon az ipari termelésen alapszik.

Ez a szabadkőművesek ide vonatkozó okoskodásának lényege.

Az általános, egyenlő, titkos községenként való választói jogot sem az emberi jogok kiterjesztése és a haladás szempontjából sürgetik, hanem ezáltal csak az a céljuk, hogy a parlamentbe nemcsak 32 képviselőt vélnék bejuttatni, mint amennyi a jelenlegi parlamentben helyet foglal, hanem azt remélik, hogy így a parlament többsége szabadkőműves lesz, vagy legalább is olyanok teszik a többséget, akik szabadkőműves eszmékkel vannak telítve és a szabadkőműves törekvések megvalósításáért kelnek sikra, akik ott is úgy teljesítik kötelességüket, ahova és ahogyan őket a vezérkar állítja. Természetes, hogy ily összetételű parlamentben az egyházi vagyont is szabadkőművesi célokra, szabadkőművesi szellemben használják fel. Az egyenlő általános és titkos választójog tehát nem önézél, hanem csak eszköz arra, hogy annak segítségével a szabadkőművesek az egyházi javakat állítólag az állam és községek részére megkaparintsák és ezáltal rendelkezési sphaerájukba kerítsék.

Általában a szabadkőművesi jelszavak sohasem arra valók, hogy azok segítségével a nép üdve mozdíttassék elő, hanem csupán eszközök a nép félrevezetésére és a szabadkőművesi célok elérésére.

A szekularizáció kérdésénél és azoknál az eszközöknél, amelyekkel a szabadkőművesség a szekularizációt elérni törekszik, magában a szabadkőművesség kebelében meghasonlás állott elő.

meg ezren bámulták — és egy felmagasztalt pillanatban megírta, hogy:

„Hazádnak rendületlenül
Légy hive, óh magyar!”

Mikor írta?

Mikor égető szükség volt reá. Mikor nagy lelkének e felmagasztaltságát a kávéházakban és a New-York fülkéiben nem sutogta el még senkinek.

Írta, mikor lángelméje egy ezredév harcait látta, mikor nemes szíve egy ezredév bűneit siratta, mikor azt hitte, hogy egyes-egyedül csak a magyarok Istene és a magyar nemzetnek végképen soha ki nem muló lángja, lelkesedése menthet meg bennünket a végbukástól.

Ha sirt: nem azért, hogy ezt lefotografálják, vagy a telefonba nagy női közönség előtt — tapsoló kezek előtt belenyöggjék, zokogják.

Az imádkozót és a sirót ne lássa más: csak az Isten.

(mm. dr.)

A Budapesten levő „Hungária”, „Nemzeti” páholyok és a pozsonyi „Testvériség” páholy a mai állapot megváltoztatását még korainak tartják.

A szekularizáció és általában az antiklerikális mozgalom irányítója a „Comenius” páholy és az e körül csoportosuló „Petőfi”, „Martinovics”, „Prometheus” stb. páholyok, amelyek az ugynevezett radikális páholyok szövetségét alkotják és a szekularizáció eszméjének hathatós terjesztését írták zászlójukra és igyekeznek a szekularizáció (holt-kéz) kérdését állandóan napi renden tartani és a közvéleménybe beleplántálni. E célra a sajtót, a törvényhatósági közgyűléseket, népgyűléseket, szóval az élő és nyomtatott szó hatalmát és a törvényes közületeket használják fel.

A két irány követői véleményüknek mult évi jelentéseikben kifejezést is adtak. A szabadkőművesi folyóiratokban pedig a radikális páholyok nyíltan hirdetik, hogy a dogma és nemzeti érdek csak profán kiesinységek a szabadkőművesi célokhoz képest.

A harez kitört, a forróság tart. Mi lesz a kialakulás, ma még bizonytalan. A radikális páholyok nyíltan hirdetik, hogy a dogma és nemzeti érdek csak profán kiesinységek a szabadkőművesi célokhoz képest.

Ily célokat, elveket és törekvéseket egyes páholyok tagjai sem hallgathattak visszatetszés nélkül úgy, hogy ezek a szabadkőművesi főkérdések feltétlenül szakadásra fognak vezetni.

Az állam és egyház elválasztása, az állami, ingyenes, felekezeten kívüli népoktatás megvalósítása kérdésében a szabadkőművesek a francia példa után haladnak. Ezeket a feladatokat a szabadkőművesek könnyen valószínűsítik meg, ha az általános, egyenlő titkos, községenként való választói jogot és a szekularizációt keresztülviszik.

A vallásoktatásról azt tartják, hogy ez mindenkinek saját ügye, amelyhez sem az államnak, sem senkinek semmi köze. A vallást mindenki saját szívében, lelkében gyakorolja, amihez se pap, se templom, se iskola nem szükséges. Magyarországon — így okoskodnak a szabadkőművesek — előbb az uralkodó vallás volt érvényben. Ezt követte a bevett vallások rendszere, amelyben ma élünk és el kell jönni a vallástalanság korszakának, mint a szabadkőművesi törekvések végeztéljének.

Ezek azok az eszmék, amelyek ma a szabadkőművesek keblét hevitik: ezek azok az eszmék, amelyek még a szabadkőművesi páholyokban is visszatetszést szültek.

Ezek azok az eszmék, amelyek még a páholyokban is szakadást idéznek elő.

Ezek azok az eszmék, amelyek még azokat is antiszemitáká teszik, akiktől az antiszemitásig eredetileg távol állott. A mai szabadkőművesség az antiszemitásig legjobb iskolája, nevelője és terjesztője.

Nem kell azt gondolni, hogy a szabadkőművesség csak a katolicizmust támadja és csak a katolikus egyházat óhajtja szekularizálni. A szabadkőművesség valamennyi keresztény felekezetet vagyonától megfosztani és a felekezetek vagyonát állami községi és ezáltal kőművesi kezelés és rendelkezés alá vonni akarja.

Ez a szabadkőművesi irány kétségtelenül legérzékenyebben a katolikus egyházat érdekli és érinti, de a többi keresztény felekezetet is sújtani akarja. Ezért nem szabad nekünk keresztényeknek magunkat szabadkőművesi jelszavaktól félrevezettetni engedni, hanem a szabadkőművesi előretolt sáncokkal szemben a mi sáncainkat is meg kell

erősíteni, az ostromműveket előre kell tolni és a titokban fegyverkező, titokban támadó harezosok ellen nyíltan fel kell lépni.

Ismertetnünk kell ellenségeink taktikáját, célját, harezmodorát, lé kell rántani a sisakot az álarozos lovagokról, hogy lássa a nép, mily sötétek azok a világos zugok.

Nagy Elek dr.
budapesti ügyvéd.

Oroszlánszívű Mór de Huszt. Ki ő és merre van hazája? Kérde a nyájas olvasó. Hát kérem szépen, ez a Mór már Magyarországon lakik, sőt már Fényesnek hívják. Az „Oroszlánszívű” epitetont pedig — illeték- és díjmentesen — mi adjuk neki abból az alkalomból, hogy ő Fényessége igazán meglepő bátorsággal vállalkozik a „kazár-morál” védelmére olyan időben, amikor a kazár „erénygyakorlatok” akkora tömege került és kerül nyilvánosságra, hogy Sándor Pál az országgyűlésen versenyt szidja őket Huszár Károlylyal, a faj- és névrokon Fényes László pedig hosszú cikksorozatban méltatja honúrító tevékenységüket. Ehhez bizony bátorság kell, vagy még annál is több. Igaz, hogy a mi Mórunk olyan vidéken megjelenő lapocskában élt vissza a sajtószabadsággal, amely vidéknek keresztény lakosságát már szolgasorsra jutatta a „kazár-morál”, ahol tehát a Mór-szabásu uraságoknak könnyű vitézkedni. De azért mégis oroszlánszívű a derék Mór, mert amit levon bátorságának érdeméből az említett földrajzi körülmény, azt pótolja ő más téren. Nekimegy t. i. olyan sziklaszilárd igazságoknak, amelyeket egészen f. é. január 17-éig (akkor követte el dr. Fényes Mór a cikkét) higgadt gondolkodásu ember kétségbevonni nem mert. Más szóval, nekimegy a falnak, nagyot koppan, de — a fáját jellemző szívósságnál fogva — nem hallgat. Ugyanazért, minden zavaró körülménytől eltekintve, elismeréssel adózunk Oroszlánszívű Mór bátorságunk és elismerésünkkel azzal is kifejezésre juttatjuk, hogy „logikai falsumait”, ó- és ujszövetségi szentírás-fizimitásait elkarjuk a jóindulatu hallgatás palástjával. Mindössze néhány tény konstatálására szorítkozunk. Dr. Fényes Mór nem tudja, hogy az ó-szövetségnek erkölcsi törvényei az egyház teljes egészükben átvette és ma is vallja. Tehát az egyházat az ó-szövetség moráljával agyonütni nem lehet. Nem látszik tudni Fényes ur azt, hogy az olyan sokszor és olyan jogosan támadt „kazár-morál”-nak forrása nem az ószövetségi szentírás, hanem a Talmud. Elkerülte Fényes ur figyelmét az az igazság, hogy gyümölcéséről ismerjük meg a fát. Mert ha elmékedéseit erre az igazságra is kiterjesztette volna, akkor kétségtelenül más következtetésre vezetne őt az a beszédes tény, hogy az uzsorások, a csalárdul bukók, kivándorlási ügynökök, és revolverzsurnaliszták 95 perzentje a „kazár-morál”-ból táplálkozik. Végül nem tudja dr. Fényes Mór, hogy a zsidóságnál általában, a „kazár-roknál pedig különösen érvényesülő káros és felette veszedelmes tulajdonságok nem kizárólag a „kazár-morál”-ra vezetendők vissza. Nem kisebb része van azoknak előidézésében a zsidóság faji jellegének. Mert hogy az egész világon elszórtan élő zsidóságot — minden tagadás ellenére — nem csupán, sőt nem is elsősorban a felekezeti összetartozandóság egyesíti és egységesíti, hanem sokkal inkább a faji azonosság, azt, hogy egyebet ne említsünk, eléggé igazolja a testalkatnak (a merész iveretű orr s a mértani idomu lábak), szaporaságuk, szervezetük szívóssága, s a tény, hogy a vallásváltoztatás rendszerint csak a

Pártoljuk

a hazai ipart!

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alakú pyramisokat, obeliszeket, kereszteteket, emléktáblákat, sírfedeleket, mezei kereszteteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.

Fiók-üzlet: Szatmár, Attila-u. 4.

harmadik-negyedik nemzedékben tudja ezt a faji jelleget úgy-ahogy eltüntetni. Mindezt, úgy látszik, nem tudja Oroszlánszívű Mór. Az is lehetséges azonban, hogy csak *nem akarja* tudni. Fényes ur, mondja meg őszintén: *úgy* éljenek a zsidók, ahogy ön hiszi, amit mással elhithetni akar? (dr.)

SZINHÁZ.

(ve.) A „Dialogusok“ örökszép darabjai közül is kiválik az a beszélgetés, a mely a művészetéről szól.

A megoldhatatlannak tetsző nagy kérdést veti föl Sokrates: Mi a szép? Szokott módjával a meredek szélére viszi tanítványait és mikor elöttök már csak a szakadékos mélység van, akkor építi meg az ő látó bölcsesége az örvény fölött átvezető hidat. Találójában, igazabban azóta sem felelt meg senki a nagy kérdésre.

A tanítványok Sokrates kérdését vitatva, utvesztőbe jutnak: az a szép, ami tetszik, tehát mindenkinek más a szép. A szent liget árnyas útján vitatkozókat ekkor megállítja a böles mester:

— Mit gondoltok, ki vinné el az olimpiai versenyt a legfőbb jutalmat, ha azé volna a győzelem, aki a legszebbet mutatja?

— Bizonyosan az, aki a legtöbbnek tetszik, — mondják a tanítványok.

— Azt gondoljátok? Hát jönnének a versenyre Hellas tartományából a versenyzők. És előállnának először a bűvészek, a piaczi csepürágók. Ez nagyon tetszik a népnek, a sokaságnak. Azután kiállnának a bi-közök, diskosz-vetők. Ez is nagyon tetszik a fiataloknak. Azután a lantosok énekelnek szerelmi dalokat. Ez nagyon tetszik a fiataloknak, a nőknek. Azután a homerosi rhapszódok adnak elő énekeiket. Oh ez nagyon tetszenék a hősöknek, a harcászoknak. Azután föllépnének a tragikusok és eljátszanak fájó, megtisztító történeteiket. Ez nagyon tetszenék a bölcseneknek, az öregeknek.

— Ki volna hát a győztes? Aki a legtöbbnek tetszett? Ugye, aki a legkevesebbnek tetszett? Az a szép, ami a bölcseneknek, a keveseknek tetszik.

Milyen átlátszó, meggyőző igazság ez! Tetszhetik millióknak Tatár Péter és csak egy-kettőnek a Divina Commedia — bizony azért Dante a művész. És a milliók csak a magok sekélyes silányságáról tesznek bizonyosságot, mikor nem találják szépet Danteban, az emberiség legnagyobb óriásában. Ime, valójában félni kell attól, ami a tömegnek tetszik. Az hitványság és értéktelenség.

Hát az öregek, a kevesek, a bölcsenek hiába mennének el a mi „városi“ színházunkba. A sokratesi osztályozás szerint az értéktelenség, üresek, izléstelenek gyönyörködő helye ez.

Rendjén volna ez akkor, ha a város nem állana a maga erkölcsi súlyával és szubvenziójával a színház mögött, ha nem tennék különbséget a cirikus, vagy orfeum — és a színház között; ha csak szórakozó hely és nem a művészet temploma volna a színház. De mivel ez a sok „ha“, sőt még a színházi bizottság is megvan (orfeumi, cirikus) bizottság pedig nincs), tehát teljesítse ez a bizottság erkölcsi köteletségét. Mert azt lehetetlenek tartjuk, hogy a színházi bizottság elnöke és tagjai ne tudnák, hogy nem színház az, ahol örökké értéktelen operette és pár, nagyon kétes erkölcsi felfogást hirdető „modern színmű“ van állandóan a műsoron. Ez évadban hallottuk-e csak egyszer is Shakespeare-t, Moliere-t, Ibsen-t? Katona, Vörösmarty, Csiky, Szigligeti, Madách beszélt-e hozzánk? Pedig ez a város iskoláival ezrekre menő sokaságot vonz ide Szatmára. Micsoda művészi és erkölcsi nevelést kap a jövő generációja a színházi bizottság hallatlan közömbössége miatt? Léha cynismus, gerinczsorvasztó érzékiesség ölje meg az ifjúság hamvas lelkét, hogy elpusztuljanak e szexuális kor fertőjében ők is?

Hetenkint legalább kétszer bölcseneknek, jóknak, értékes lelkeknek való igazi művészet kapjon hangot a színházban, ennyit kértünk a multkor. Talán csak van egy üzleti szellemű igazgatóval szemben ennyi hatalma a színházi bizottságnak? Az oblosovismussal itt már bűn.

A heti műsor egyébként valami halvány akarást mutatott az előbbiekhöz képest a haladásra, mert az örökös üres léhaságokon kívül legalább egy iránydarab, egy történeti színmű, sőt egy népszínmű is műsorra került. Mintha a szereplőkben is megvillant volna a jobb izlés, legalább H. Balla Mariska játékában nem t pasztaltuk azt az elkapatott önteltséget, mely azzal akar excellálni, hogy messze letéved az izlés útjáról. Most igyekezett a diskrét finomságra és ha nem is szerette meg a művészi élvezetet — ez azonban nem neki, de szerepének tulajdonítható —, igazán törekedett arra. Olyan vérbeli színész, mint ő, nem is szorult izléstelen fogásokra, hogy sikerei legyenek. — Szende Ferencz, Dénes Ellával és Káldorral a társulat legjobb erői közül való, minden szerepüket meg is játszzák, amit már Barányiról nem mondhatunk el, Herceggel is sokszor felületes, Heltay és Mátray pedig legtöbbször a karzatnak dolgoznak, holott sok érték rejlik bennök, Zöldy Vilma jól alakít, törekszik a pszichológiai mélységekbe bepillantatni, de még valami vontatottság, sőt néha kedvetlen fáradtság mutatkozik játékában; Baghy Gyula komoly, igen számbavehető erő, Vidor is, de benne még sok a pathosz, ami Siposnak is hibája, ez a fiatalos forrongás azonban a legjobb biztatás teljes művészi kialakulásukra, ezt várjuk még a sablonosan dolgozó Roos Jenőtől is. Sok kívánnivalót hagy maga után a rendezés, öltözködés stilszerűsége; művelődéstörténeti compendiumokat nem árt tanulmányozni a rendezőnek, akkor majd nem találkozunk ágy elé való szőnyegekkel — kacagány helyett — meg francziskánusokkal a X., XI. században.

Kedden a „Vig özvegy“, szerdán felöltő készületlenséggel és szerep nem tudással „A botrány“, csütörtökön és pénteken ügyes rendezésben „Casanova“, szombaton Sziklay Ferencz dr. „Az új Isten“-e került színre.

Sok erőt sejtető drámai képekből áll ez a történelmi színműnek nevezett darab. Mint első színpadi művét a szerzőnek, meleg érdeklődéssel fogadta a lelkes közönség, elárasztva a fiatal író ünneplésével, tapsával, babérkoszorúkkal.

A magyar kereszténység születésével foglalkozik a darab, a szenvedelmes gyűlölettel, amely a pogány magyarságot elfogja s lázadásra lobbantja az új eszmeáramlattal szemben. Ha nem is sikerült a szembeszálló két ellentétes felfogás drámai kidomborítása a szerzőnek, ha a föllépő kereszténység csak silány, hitvány alakokban és a gyöngének, félrevezetettnek feltűnő szent Istvánban mutatkozik meg, annál találóbb volt a pogány magyar lélek drámai erővel ható rajza. Itt már nem felszínnel, de a pszichével találkoztunk. Kívánjuk a jellegzetes, pompás stílussal dolgozó fiatal szerzőnek az igazi, a jelentős további sikereket.

Vasárnap d. u. a „Czigánybáró“, este a minden magyaros és népies izétől megfosztott „Piros bugyellár“, míg hétfőn megint egy léha operette, a „Czigányszerlem“ került színre.

Az e heti műsor:

Szerdán: „Casanova“.

Csütörtökön és pénteken: „Kis lord“.

Szombaton: Nőgyeleti hangverseny.

Vasárnap d. u. „A balkáni hercegnő“, este „Kis lord“.

Előfizetőinket, különösen a papságot és tanítóságot kérjük, hogy az esetleges magán-, iskolai- vagy községi hirdetésekkel alkatomadtán lapunkat szíveskedjenek felkeresni.

HIREK.

Előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy elő- és utófizetéseiket szíveskedjenek mielőbb rendezni a mult számunkhoz csatolt postautalványok fölhasználásával. — A kik januárius végéig hátralékaikat nem rendezik, azoknak februáriusban megküldjük tartozásaik kimutatását.

Katholikus palotát! Mult számaink vezércikkei egyházmegyészerterte általános érdeklődést ébresztettek, a mit mai számunkban megkezdett hozzászólások is mutatnak. A gondolat csak így válhatik valóra, ha a még kiformalatlan tervet minden oldalról, pro és contra megvitatják a hozzáértők. Hosszabb, rövidebb cikkek kapunk már eddig is, a melyeket beérkezésiük sorrendjében mind közzé adunk. Itt közöljük Kosztra Ignác tb. kanonok, esperes-plebános hozzászólását és indítványát:

Örömmel és a lelkesültség egész meghatottságával olvastam a „Heti Szemle“ folyó évi 2. és 3. számában megjelent vezető cikkekelyeket; s a kath. palota-építés szükségességének tüneményszerűen indokolt tervezetét helyeslem.

A kivétel módozatához — igénytelen véleményem szerint — csak pénzügyi kapacitások, a tervezethez pedig csak e téren már inventiókkal eredményesen kitént egyének szólhatnak.

Nekem egy szerény indítványom van. Alakuljon egy vezérbizottság, mely egyházmegyénk latin és görög szertartású katolikusainak egyetése, tömörítése iránt javaslatot készítsen, mely megfelelő jóváhagyást nyervén, az actió a kath. palota felépítéséért kezdődjék meg a kath. érdekek égetően szükséges védelmére.

Ezen nagy fontosságú kérdésben a kedvező fejleményeket nagy érdeklődéssel várom.

Szabó Norbert nagyprépost alapítványa.

Szabó Norbert cz. püspök, nagyprépost, az elaggott és jól megérdemelt nyugalomban levő egyházmegyei papok felségélyezésére eddig részletekben tett 9000 K alapítványát újabb 1000 K adományával 10,000 K-ra emelte fel. Azt is kijelentette, hogy az alapítványát továbbra is gyarapítani szándékozik és végrendeletileg is ugyanazon célú, jelentékeny alapítványról gondoskodott. Püspök ur Oméltósága az alapító kívánságait elfogadva és jóváhagyva a következőket rendelkezte el: Az alapítvány elnevezése: „Szabó Norbert szatmári nagyprépostnak betegséggelylező alapja a szatmáregyházmegyei nyugdíjas papok részére“. Az alaptőke 10,000 K készpénzben. Az alapítvány célja és rendeltetése az elbetegesedett és nyugdíjban levő papoknak segélyben való részesítése avégből, hogy gyógyulást nyerjenek, vagy legalább szenvedéseiket elviselhetőbbé teljessék. A segélyezés egyizbeni összege egy beteg pap részére 200 koronánál kevesebb nem lehet és 400 koronát meg nem haladhat. Ha a nyugdíjas papok között nem találkoznék olyan, a ki betegsége miatt a segélyezésre reá volna utalva, a kamatok tőkésítettessenek és azzal az alapítvány tőkeállománya növeltessek. Isten jutalmazza meg a jótékony főpapot hosszú élettel, hogy nemes lelkétől vezéreltetve még életében is növelhesse alapítványát.

Kávét

legjobbat és legolcsóbban beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczi-utoza 16. „MOKKA“ keverék özégem különlegessége. 1 klgr. 4-40 korona. Villany erővel pörkölte.

Ugron Gábor meghalt. A nagy rabombán, a Kossuthra emlékeztető izzó, gyújtó hatású, nagy szónok meghalt. Nem a klaszikus szabású oratorok közül való volt, akik ünnepi méltósággal, megdönthetetlen érvekkel, eszmék megdöbbentő komolyságával hatnak. Ugron szívvel, tüzzel, lánggal, ostorral dolgozott, elkapta a szenvedelem, és mint a vulkánok tüzesöjje, úgy gyújtotta fel a lelkeket. Igézet, varázs volt szavában, amely szinte ellenállhatatlan erővel hatott. Nem a providentiális, jövőnek dolgozó Deák Ferenczek családjából való volt, de a Petur bán-féle szellemek közül. Hazájáért, nemzete függetlenségéért élt, 64 évéből harminczkilenczet a politika mezején harezolt végig, tisztelet övezte nevét, az ellene indított hajsza nem vett el a látók előtt semmit ebből a hódolatos tiszteletből és most fájo bucsuval bucsuzunk tőle, mert a szent lelkesedés lángjával lobogó férfiak mind kevesebben lesznek.

Uj szószerk. A Jézus szent Szive templom új szószerke művészi izléses kivitelben elkészült, már föl van állítva a templomban és vasárnap, a reggeli 7 óras ünnepélyes szent mise után benedicálja nagylelkű, áldozatkész adományozója: Szabó István praelatus, egyházm. irodaigazgató. Husz éves miséspapságának fordulójára adta áldozat gyanánt az adományozó annak a szent Szivnek, amelynek már eddig is egy nemes, átlátszóan tiszta, csendes, de jelentős munkában eltöltött életet áldozott. A *Weszelovszky* Bélától tervezett 6 és fél méteres szószerk merészen fölfelé szökő göth stylusával harmonikusan illeszkedik be az új templomba; a kivitel tökéletessége *Hölzel* Albin szobrászt vallja művészenek, aki a tölgyfából készült szószerk, valamint a szószerken elhelyezett szobrok — Jó Pásztor és a négy evangélista — kifaragásával, aranyozásával és polychromozásával valóban remekelt, az asztalos munkát a stylszerü művön *Oroszi* József végezte. Az egész szószerk 3800 koronába került.

Püspöki ebéd. Dr. *Boromisza* Tibor, egyházmegyének főpásztora vasárnap délben a városi tisztikar részére ebédet adott, amelyen résztvettek *Csaba* Adorján főispán és dr. *Vajay* Károly kir. tanácsos, polgármester a városi tisztikar tagjaival, *Bodnár* György kir. tanfelügyelő.

Eskütétel. *Veszprémy* Sándor munkácsi és *Dimand* Lajos turtarebesi plebánosok, az ujonnan kinevezett beregi és ugocsaie esperek jan. 23-án tették le az esküt a püspöki kápolnában főpásztorunk kezébe.

Forgalmi politikánk szükkeblősége. Erdőd vidéke Szatmár vármegyének mindig egyik legelhagyatottabb, legsötétebb szöglete volt. Hiába van Erdődnek szolgabirósága, uradalma, járásbirósága és népes vidéke, hiába elégedetlenkedtek az erdődiak, hiába kérelmeztek, hiába deputációztak, nem kaptak köves utat, sem Szatmár, sem Nagykároly felől. Most végre épül a köves ut. Sőt csodák csodája, a szatmári helyi érdekű vasutak rt. ismételen kerelmezi az Erdőd—Akosi vasutvonal kiépítését. Természetesen mi ezen tervet örömmel üdvözöljük, mert ezáltal városunk és a vidék is nyerni fog. Vasuti összeköttetést kapnak Géres, Gyöngy, Szakas és Krasznabétek községek. De rá kell mutatnunk e politika szükkeblőségeire, amely nem akar nagyobb áldozatokat hozni. Mert többet nyernénk egy Erdőd—Alsószopori összeköttetéssel, mint a tervbe vett Erdőd—Akosival. Közelebb férköznénk a Szilágysághoz, érdekkörünkbe vonhatnók Dobra és Nánti községeket is. Ez a szükkeblőség pedig megboszulta már magát. A néhány évvel ezelőtt épült szatmári állomás csakhamar szüknek bizonyult épen úgy, mint a két évvel ezelőtt emelt postaépület is. A nemrég megépített szatmár-bikszádi vasutvonal is egyike a legelmaradottabb intézményeknek. Azt gondolhattuk volna ezek után, hogy az illetékes körök fel fognak hagyni azzal a szükkeblü politikával, melyet Mátyás király kedvenc szavajárásával úgy jellemeztetnénk, hogy kicsi eszmkat varrnak nagy lábakra.

K O Z M E T I K A I G Y Ó G Y I N T É Z E T !

Fennáll 1892 óta.

Főorvos: DR. JUTASSY JÓZSEF,

bőrgyógyász, egészségtan-tanár az orvosi kozmetika legelső és legrégebb szakorvosa.

Sikereink titka hogy tudományos alapon működünk.

Szépségrontó bőrbajok gyorsan és biztosan meggyógyítunk.

Elváltozott arczokat, eltorzult orrokat esinosra formázunk.

Szépítőszereink házilag készülnek és ártalmatlanok.

Szépítő készleteink minden szereket tartalmaznak, melyek az illető szépséghibák ellen valók; ezek:

Bőrápoló készlet

szerkei a természetől szép, tiszta, normális arcz és kéz bőrt konzerválják, **üditik**; a kényes, száraz, hámlós, durva, érdes, libabőrös, sümörös bőrt **finomítják, puhítják, simítják**; a petyhüdt bőrt **frissítik** s megmeütik a további fonyadástól; a **án-czokat** eltüntetik. — Teljes készlet **10 korona**. Próbakészlet **5 korona**.

Bőrgyógyító készlet

a zsiros, fényes, kihevülő, könnyen piruló arczok ápolására (matts tételére) szolgál; gyógyítja a **bőratkát** (pórus), a tulságos **izzadást, vörös kezét, vörös orrot, fagyási foltokat**, Taljez készlet **10 korona**. Próbakészlet **5 korona**.

Börkoptató készlet

szerkei feltünés nélkül használhatók; hófehérré teszik a fakó sárga vagy barna arczot, **szeptőt, májfoltot** gyökeresen elmulasztják. Teljes készlet **10 korona**. Próbakészlet **5 korona**.

Bőrhámlasztó készlet

elmulasztja a tág **dörpörusokat** a benne ülő évti zetes miteszerekkel együtt; eltünteti a **pattanások nyomait**, a lencsefoltokat és a kisebb **sebhelyeket** (himlőhely): leszedi a legmakaesabb **szeptőt és májfoltot**, a lángvörös rózsapattanást és a kékes borvirágot is. A bőrhámlasztás körülbelül egy heti szobafogsággal jár, mert nagyon drasztikus. Teljes készlet **10 korona**. Próbakészlet **5 korona**.

Hajgyógyító készlet

hajkorpa, hajhullás ellen s a hajnövés erősítésére. Teljes készlet **10 K.** Próbakészlet **5 K.**

Szörvesztő készlet

a felesleges hasnövés (arczhajak) gyongítására és pástolására. Teljes készlet **10 K.** Próbakészlet **5 K.**

Hajfesték.

A hajfestés nagy gondot ad, mert a hajfestékek közt kevés az ártalmatlan és megbizható. **Dr. Jutassy** főorvosunknak hosszú tapasztalatai alapján végre sikerült olyan hajfestéket előteremtenie, mely ez idő szorint a legtökéletesebb: tudniillik csak a haját fogja, a fejbőrt nem, a fehérmüt nem piszkítja, természetes szint ad, mely nem fakul és szinokban nem játszik, rendkívül tartós, a kezelés igen egyszerű, idegen segítséget nem igényel és sem a hajnak, sem a fejbőrnek nem árt. Egy adag Dr. Jutassy-féle **hajfesték** ára használati utasítással **10 k.** és kapható a következő szinárnyalatokban: **aranyzóke, sötétjóke, világosbarna, gesztenyebarna, fekete.**

Aki a megfelelő készletet nem tudja megválasztani, annak személyesen vagy levélben díjmentesen adunk felvilágosítást.

A Dr. Jutassy-féle készletek és hajfestékek kaphatók minden gyógyszerárban és drogériában.

FÖR A K T Á R:

K O Z M E T I K A I G Y Ó G Y I N T É Z E T

Budapest, IV. Lossuth-Lajos-utca 4. sz.

Szétküldés utánvétellel — Kérjük pontosan megjelölni, teljes vagy próbakészlet kívántatik-e, különben teljes készletet küldünk.

Pályázat. Szatmárvármegyénél 1000 K javadalmazással egy közig. gyakornoki állás van meghirdetve. A pályázat a héten megjelenő hivatalos közlönyben való közhírré teltől számítandó 15 nap alatt jár le.

A színügyi bizottság. *Heres* Bélát választotta meg színigazgatónak, de csak egy évre köt vele szerződést.

A törvényszékről. Az igazságügyminiszter *Vasváry* Antal kir. tszéki irnokot, aki a középponti vizsgálóbíró mellé van beosztva, irodatisztá nevezte ki.

Nőegyleti cabaret. A nőegylet f. évi febr. 11-én a Pannonia összes termeiben cabaret-val egybekötött farsangi táncmulatságot rendez, melyre a vidék és város érdeklődő közönségét ez uton tisztelettel meghívja, mivel külön meghívók az estélyre kibocsájtv nem lesznek. Ezen estély az idei farsang legnagyobb eseményének ígérkezik, mert a rendezőség mindent elkövet, hogy a régi jó hírnévnek megfelelően ez az estély is kedélyes, háziyas, meleg és olesó legyen. A belépő-díj 3 korona.

Mulatságok. A kath. legényegylet febr. 12-én este 8 órai kezdettel saját helyiségében háziyas táncmulatságot rendez, 1 K belépődíjjal. — Az Iparos Ifjak körének táncmulatsága pedig jan. 29-én lesz, az Iparos Otthon Rákóczi-utcai helyiségében, amelyet felolvasó-est előz meg. Felolvas: *Maruska* János, magánjelenetet ad elő *Diószegi* Kálmán, quartettet énekelnek *Szvitlik* Ferencz, *Dobos* Lajos, *Ungár* Herman, monológot mond *Juszkó* Jolánka. Kezdeté este fél 8 órakor. Beléptidij 60 fill.

Házvétel. Merza József halmii kereskedőnek Rákóczi- és Árpád-utczák sarkán levő házát megvette dr. Fischer József ügyvéd 160,000 koronáért.

Uj kórházi orvos. A főispán dr. *Lüké* Béla budapesti sebész, városunk szülöttét, a dr. Török István elhunytáival megüresedett kórházi orvosi állásra kinevezte.

Helyreigazítás. Mult számunk tévesen jelezte az oltáregylet adakozói közül özv. Virágné adományát 6 koronára. Özv. Virágné ugyanis karácsonyi ajándékul 12 koronát juttatott az Oltáregyletnek.

Hangverseny. 1911. jan. 28-án este 7 órai kezdettel táncczal egybekötött szinlelőadást és hangversenyt rendeznek a helybeli ref. tanítónőképző és felsőbb leányiskola tanári karuk vezetése mellett a következő műsorral: Apróságok, gyermekjelenetek. Janesi és Juliska, daljáték. Mi a haza? melodráma. Az új nevelőnő, vigjáték. Tél tündére, mese. Karének a „Sodaszarvas“-ból. Viilásné vilája, bohózat. Reklámképek. A szindarabokot Pilhoffer Ida, a melodramát Poszváék Irén igazgatónő és Bendiner Nándor tanár, a karéneket Jónásné Baranyai Ilona tanították be. A jegyek Ragályi üzletében kaphatók.

Esküvők. *Muhy* Zsigmond szatmári orvos f. hó 18-án esküdött örök hűséget gulácsi *Gulácsy* Ilonának, *Gulácsy* Gyula czégénydányádi földbirtokos leányának. — *Komlóssy* Károly gyógyszerész házasságot kötött özv. *Gyene* Károlyné porcsalmi földbirtokosnő leányával. — *Nagy* Károly városi adóvégrehajtó e hó 22-én kötött házasságot *Kalena* Máriával Kocsordon.

A vármegyei telefonhálózat. Az oly fontos, de természetesen hosszabb időt és tetemes költséget igénylő vármegyei telefonhálózat létesítése ügyében, — annak mintegy bevezetéséeként — czélszerűségi okokból először is a járási székhelyeket és a rend. tan. városokat óhajtják a megyei középponttal összekötni. A telefonhálózat mielőbbi létesítése ügyében *Ilosvay* Aladár, a vármegyei alispánja kiszámtattva az érdekelt községek hozzájárulási összegét azok adója alapján. Hogy e kérdést a törvényhatósági bizottság mielőbb tárgyalhassa, a községek határozatai legkésőbb f. évi márczius 1-ig beterjesztendők.

Halálozások. *Fekete* Lászlóné szül. Szilágyi Anna 48 éves korában elhunyt. — *Klein* Bertti vendéglős f. hó 19-én reggel 2 órakor váratlanul elhunyt. Régebben a vasuti vendéglőnek volt tulajdonosa. — *Ilosvay* Endre nyugalmazott főszolgabíró, a ki a

nemzeti ellenállás idejéig Mátészalkának volt főbírája, 56 éves korában f. hó 23-án elhunyt. Holttestét a család Mátészalkára szállította s ott temették el 24-én a róm. kath. egyház szertartása szerint az ősi családi sírboltba. Hosszút feleségén kívül három gyermeke gyászolja. Halála városzerte nagy részvétet keltett.

Szatmár vármegye rendkívüli közgyűlése. Szatmár vármegye törvényhatósága f. hó 26-án délelőtt fél 11 órakor rendkívüli közgyűlést tart, amelyen 396 ügy kerül elintézés alá. A fontosabb, általános érdeklődésre számot tartó ügyek a következők: Felső által Medvey Lajos vm. iktatónak adományozott arany érdemkereszt átadása. 2. A vm. legtöbb adót fizető bizottsági tagok 1911. évi és a választott megyebizottsági tagok 1911, 1912, 1913. évi névjegyzékének bemutatása. 5. Dr. M. Boross Lajos főhergyarmati lakos és tsai kérvénye fehérgyarmat—kisári utvonat kiköveztetése s ehez segélyadás iránt. 14. Kibágási büntető eljárásban foglalt rendelkezés alapján járási rendőrhatalóságok mellé ügyészek, illetve ügyészi megbízottak alkalmazása. 67. Debreczen város átírata a huszárgaság megszüntetése tárgyában. 68. Fehér vármegye közönségének átírata a szarvasmarhának a balkáni államokból való behozatala és az argentinai husbehozatal eltiltása tárgyában.

Öngyilkosság a fogházban. A csengerbagosi rablógyilkosság egyik vadállati főszereplője nem várta meg a halálos ítéletet, maga hajtotta végre önmagán az akasztást. Vasárnap reggel ugyanis a külön ezellába zárt Hamza Lajos, aki Csengerbagoson az öreg Kaufmann és Klein Piroskát szurta le, kijátszva a folyosón sétáló fogházor figyelmét, öngyilkossá lett. Levett ruháit előbb kitömte az ágyneművel s ezt a kitömött alakot, háttal a czella figyelő ablakának, egy székre ültette, maga pedig az ágy egy keresztvasára törülközőjéből csinált hurkon felakasztotta magát. Mire a fogházor észrevette, halott volt. A hullát felboncolták. Vizsgálati fogságban levő társai, a többi vadállati kegyetlenséggel dolgozó cigány mit sem tud az öngyilkosságról.

A korona-bazár, Szatmár, Deákter 7. számú régi helyiségét jóval megnagyobbította és azt mindenféle gyermekjátékkal, üveg-, porcellán- és díszműárukkal dusan felszerelte. Az árak feltűnően olcsók.

Aki szép és olcsó ajándékot óhajt vásárolni, az menjen el a színházzal szemben levő óra és ékszer üzletbe, mert ott találja a legdusabb választékokat valódi arany és ezüst ékszerekben, ugyancsak valódi ezüst és chinai ezüst dísz tárgyak, mindennemű zseb- és faló órákban. Tisztelettel özv. KEPES DÁVIDNÉ Szatmár, a színházzal szemben.

VIDÉK.

Népszövetségi mozgalmak. Mint örömmel értesülünk, Ungban nagy lelkesedéssel dolgoznak a népszövetségi szervezetek megalakításán Fialkovszky József plebános és Bárfai Kálmán káplán. Buzgókodásuk eredménye, hogy eddig már Nagybereznán, Perecsenyben és Turjaremetén meg is alakult a népszövetség, a taggyűjtés még folyik. — Itt említjük meg, hogy a Kath Népszövetség ungmegyei fiókja február 5-én a vármegyeháza nagytermében tartja közgyűlését dr. Hadzsega Bazil g. kath. főesperes elnökelete alatt. Előadókat dr. Fibiger Sándort, Blánár Odont, Volosin Ágostont és Sabján Jánost kérték fel.

Hajdudorog új vikáriusa. Firczak Gyula munkácsi püspök Jaczkovics Mihály ungvári alapítv. pénztárnokot hajdudorogi püspöki külhelynékké kinevezte.

Főuri vadászat. Gróf Károlyi Gyula f. hó 16-án és 17-én a mérki vadaskeriben nagy vadászatot rendezett, a melyen résztvettek: Almásky Dénes gróf, Almásky Denise grófnő, Csekonits Sándor gróf és neje, gróf Wenkheim László, báró Vécsy Miklós, gróf Eszterházy Mór, Rohonczy Lőrincz, Lovassy Ferencz, Vásárhelyi Dezső báró, Péchy László, Juresek Béla és még többen.

Pervezes város. Beregszász város és a beregszászi rk. egyháztanács között hónapokkal ezelőtt megindult toronyörklakoltási per befejezést nyert; az illetékes bíróság a rk. egyháztanács álláspontjára helyezkedett s a várost ez ügyben pervezesnek mondotta ki. Most már a magisztrátusnak a város lakosságának vagyoni biztonsága érdekében külön tűzoltó őrtoronyról kell gondoskodnia. Míg ez felépül, a bíróság ítélete szerint a rk. egyháztanács a toronyörszobából a tűzoltókat ki nem lakoltathatja.

Rendőrkapitány választás. Nagy-károly város képviselőtestületének közgyűlése az újonnan rendszeresített rendőrkapitányi állásra három pályázó közül dr. Falussy Alajos közigazgatási gyakornokot választotta meg.

Pártértekezlet. A szatmármegyei függetlenségi 48-as párt f. hó 25-én este Nagy-károlyban a Polgári Olvasókörben értekezletet tart.

Áthelyezés. Schönflug László várm. közigazgatási gyakornok, t. b. szolgabíró, a nagysomkúti főszolgabírói hivatalból Nagy-károlyba az alispáni hivatalhoz áthelyeztetett.

Bezárták a nagykárolyi állatvadászt. A földmivélsügyi miniszter a Nagy-károlyban fellépett száj és körömfájás, valamint a sertésvész miatt az ottani állatvadászokat bizonytalan időre beszüntette.

Jéggyár. A nagykárolyi mészárosok és vendéglősök kimondták, hogy Nagy-károlyban részvénytársasági alapon jéggyárat létesítenek. 800 darab 100 koronás részvényeket bocsátanak ki a gyár megvalósítására.

Nagykároly új színi-kerületbe lép. Debreczeni István nagykárolyi polgármester már megtette a kultuszminiszteriumban a szükséges lépéseket az iránt, hogy Nagy-károly város a szatmári színikerület kötelékéből kiválhasson. A mint Nagy-károlyból értesítenek, a törekvés a miniszteriumban kedvezően fogadták és kilátásba helyezték, hogy az ügyet lehetőleg rövid idő alatt Nagy-károly óhaja értelmében fogják elintézni.

Egy polgármester ünneplése. Dr. Makray Mihály nagybányai polgármester tiszteletére abból az alkalomból, hogy a városban létesített vízvezeték átadott a közhasználatnak, továbbá, hogy több nevezetes alkotása elkészült, a város közönsége f. hó 21-én az „István király” szállóban diszvacsorát rendezett.

Eljegyzések. Hrabár Emil forráshutai áll. tanító eljegyezte Petrevszky Annát Pet. evszky Mihály alsódomonyai gk. isk. igazgató tanító leányát. — Kiss János nagyberegai ref. tanító és Nyéky Margitka, Nyéky György máramaroszigeti áll. isk. ig. tanító leánya jegyet váltottak. — Szöke József nagyecsedői bérlő eljegyezte Ney Pálnak a mátészalkai gyártelep igazgatójának leányát Margitot Mátészalkán. — Juszkovits Mór dr. ungvári ügyvéd, eljegyezte Weinberger Ilonkát Sátoraljaúj helyen. — Martikány Rezső m. á. v. tisztviselő eljegyezte, özv. Pajkossy Mihályné leányát Ungváron. — Terebesy Mihály korláthelmecei tanító Korláthelmecezen eljegyezte Korláth Matildot.

Esküvő. Dr. Reisman Simon beregszászi ügyvéd egybekelt Fried Ignác ügyvéd leányával Margittal, Munkácsen.

Halálozások. Laurisin János kiérdemült esperes, munkács egyházmegyei nyugdíjas gkath. lelkész és 1848-as honvéd őrmester 79 éves korában a haldoklók szent-segíneik felvétele után Munkácsen elhunyt. — Csökör Ferencz timármester f. hó 15-én Nagy-károlyban hirtelen meghalt. — Gájassy Sándor uradalmi erdősz Pusztateremen meg-

halt. Id. Kertész Elemér nyug. államvasuti főkalauz Nagy-tányán 55 éves korában meghalt.

Az ungvári Mária-ház jötevője. Egy névtelen nemeslelkű adakozótól 20 ezer K érkezett Benkő József kanonokhoz, hogy a Mária-házat alakíttassa át. Benkő József azonnal elkészíttette mérnök által a terveket, a melyek szerint kb. 30 ezer koronával a kívánalmaknak megfelelő modern épületté alakítható át a Mária-ház. A építkezést a tavasszal megkezdik.

Gyilkol a vasut. Sulyos baleset történt csütörtökön a porcsalmi vasuti állomáson, amelynek áldozata Igaz István aki a porcsalmi állomásnál a vonat kalauz-kocsijának ajtajában állott és az induláskor oly szerencsétlenül esett ki, hogy fejét és jobb vállát teljesen összetörte. Halálos sérülésével még ugyanazon vonattal behozták a szatmári kózkórházba.

A debreczen—nagyvárad vasut megnyitása. Biharmegye legújabb vasutvonala: a debreczen—nagyvárad vasut már teljesen elkészült s január 28-án adják át a forgalomnak. Az új vasutvonal megnyitása a szokásos hivatalos ünnepek között megy végbe s azon a kereskedelmi miniszter képviselőjében Stettina államtitkár is jelen lesz.

Mulatságok. A csapi róm. kath. hitközség február 2-án műkedvelői színelőadásal egybekötött jótékonyezélu táncmulatságot rendez. Műkedvelők előadják „A végrehajtó” és a „Valami hibája van” című vigjátékokat. A mulatság védői Török Lajos nyug. máv. főellenőr és Kulcsár Lajos állomásfőnök, a rendezőség élén Török M. Lajos plebános áll. — Az ungvári kath. legényegyesület február 5-én rendez mulatságát. A színházban előadják a „Harang” című színművet. Az előadást batyubál követi. — A nagykárolyi kath. legényegyesület farsangi táncestélyét a polgári olvasókör termeiben f. hó 29-én fogja megtartani.

ISKOLA.

Ólálkodó farkasok. Nyakra-főre alakulnak olyan tanítói egyesületek, amelyek nem saját tagjaik ügyének, bajának ellátására, orvoslására törekcsenek, hanem a katolikus tanítóság felvilágosítását, megmentését tűzik ki céljuknak. „A kath. tanító rabszolgasorsban van. A pap, az egyház, a vallás rabszolgája. Fel kell szabadítani őt a mi világgosságnkra, ki kell mentenünk őt a mi révpártunkra.” Nem baráti szeretet ez, sem becsület, nem józan szó, hanem hazugság. A katolikus tanítósügyre vadásznak. Hurkot akarnak vetni a vallásos és nemzeti élet torkára. De a kath. tanítóság nem fog felülni az ilyen nagyon is átlátszó czélzatu hazugságoknak. Megmarad ideáljai mellett, őt hivatásától eltántoritani nem lehet.

Felekezeti tanítók fizetésrendezése. A zsámboki tantestület felhívást intéz az ország összes tantestületeihez, amelyben kéri azokat, hogy üléseikben tárgyalják a fizetésrendezést. Minden testület országgyűlési képviselőjét kérje fel, hogy ezen ügy rendezésék. Szóvá kell tenni az ügyet megyegyűléseken, s az egyöntetű eljárásra a más felekezetű és községi tanítókat is be kell vonni, mert szomorú a felekezeti tanítóságra az a megkülönböztetés, melyben az állami tanítók előnyére az állam őket részesíti.

A IV. egyetemes kath. tanítói gyűlés. Az Országos Kath. Tanügyi Tanács elnöksége kéri a tanítóegyesületek és tanítói körök vezetőségeit, hogy pontos ezimeiket a tanács középponti irodájával (Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. sz.) közöljék, mert a nagygyűlés előkészítésére különféle értesítéseket és nyomtatványokat kell szétküldeni. A kongresszust előkészítő bizottság folyó hó 14-én tartott ülésében Bertalan Vincze bizottsági tag 29 tételt terjesztett be, amelyeket a nagygyűlésen tárgyalni fognak.

Az állami tanítók és a kultusz-miniszter. Az állami tanítók országos egyesülete küldöttségileg kérte a minisztert anyagi helyzetük javítására. A miniszter válaszában hangoztatta, hogy anyagi ügyekkel serényen foglalkozik a miniszterium. Hirtelen megvalósítani mindent nem lehet, mert sokszor olyan akadályok merülnek fel, amelyek gátló erejét csak az tudja, aki benne van a kormányzatban. A tanítóság egyéb kívánságaival szemben is rokonszenvvel viseltetik. Ismerve helyzetüket, kéri a tanítókat, hogy ne azt keressék, ami szétválaszt, hanem azt, ami összehoz. Azt hiszi, módjában lesz a lakbérrendezés sürgős elintézésével egybekötve is kielégíteni a tanítóság igényeit. A miniszter kijelentései nagy megnyugvást keltenek.

Pályázat. A papi kántortanítói állásra meghirdetett pályázat határidejét az iskolaszék január 31-ig meghosszabbítja.

Helyettesítés, áthelyezések. A kultuszminiszter *Csési Nagy Julia* ungvári áll. polgári leányiskolai tanítónőnek egészsége helyreállítása végett 6 hónapi szabadságot adott és helyettesítésére *Thuránszky Eszter* ruttkai áll. polgári iskolai h. tanítónőt rendelte. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Schwarz Margit* bilkei áll. tanítónőt az érdi áll. elemi iskolához, *Patoky Lajos* fenyvesvölgyi áll. iskolai tanítót a nagybereznai áll. iskolához áthelyezte és helyére *Mocsáry Béla* okl. tanítót h. tanítói minőségben kirendelte.

Előléptetés. A kultuszminiszter *Schulman Adolf* ungvári siketnéma-intézeti tanárt a X. fizetési osztályba léptette elő.

Tanító-választás. A korláthelmecezi róm. kath. hívek f. hó 18-án *Terebesy Mihály* okl. tanítót hitközségi tanítónak megválasztották.

TOLLHEGYGYEL.

Theatralia.

(Ad notam: Egyik helyilapban egy debreczeni újságíró, meg bankhivatalnok ümledozik közjegyzői hitelesítéssel ellátott nyilatkozatban szintársulatunkról.)

Szerkesztőségünk ajtaja rettenő ostromnak volt kitéve a napokban. Először egy sakk-táblás kabátú ur tört ránk s az ajtón át vele együtt füstösen lomha köd tódult be. A ködöt hozó férfi a ködön kívül kéziratot is hozott s letéve a rengeteg kéziratot angolos hidegvérrel távozni akart. Erről a hidegvérrel tudtuk meg (habár tiszta gallérja is volt), hogy angol. A kéziratból pedig megtudtuk, hogy a nagy világlapnak, a „Times“-nek lapvezére, fő- és felelős szerkesztője, sőt munkatársa a hidegvérű angol ur. A már kinyitott ajtón át távozni engedték a ködöt, de nem az angolt. A ködöt már nem látván, minket látott meg a sakk-táblás kabátú.

— Közölni a lapban! — mutatott a cikkre, amely az angol bank legfőbb bankfiujának aláírásával is el volt látva.

A kézirat pedig arról szólt, hogy a glóbusjáró angol egyenesen azért jött Szatmárra, mert Heves szintársulatát akarta látni. Jött, látott és le volt győzve. Pöndörített is akkora cikket, hogy a „Times“ igen, de a mi lapunk nem igen közölheti.

Epen ezt akartuk a sakk-táblával megértetni, mikor ajtónyitás, kéziratcsomó, mögötte egy monsieur. A „Gil Blas“ szerkesztője.

És ettől kezdve az ajtó be sem tevődött, mert jött a többi világlap: a „Mucsai Kürt“, a „Piripócs és Vidéke“, a „Ganges“, „Amazon“, „Szamos“ és a többi világfolyók, mindegyik cikkmelléklettel és bankfiu-körözzettel.

Elhültünk.

A cégjegyzéssel ellátott kéziratcsomók már elleptek mindent, a cikkiró szerkesztők és mellékleteik: a bankfiuk már veszedelmesen kezdtek olvadozni a — gyönyörűségtől, amit a szintársulat immár világszerte hírhedt művészetében találtak, mi pedig azt számítottuk, hány karácsonyi számot kell kiadnunk naponként, hogy a himnus-költészet e világremekei mind megjelenhessenek. A szá-

mitás riasztó és megdöbbentő eredményt mutatott.

Ekkor pokoli ötlet villant meg agyunkban.

— Urak és bankfiuk! — szóltunk — mi már régen beláttuk és tudjuk, sőt ujabban szinte egész városunk tudja, hogy Heves inkább odaillik Mucsára, Kukutyinba, Párisba, Londonba, mindenhova, csak nem — Szatmárra. De ha ez a mi szintügyi bizottságunk fiúlébe is eljut, még egyhanguan ittmarasztalják, idekötözik a színigazgatók gyönyörűségét. És akkor önök, ha megint olvadozni akarnak a gyönyörűségtől, folyton utazhatnak. Hát inkább mi irunk cikket az önök lapjába Hevesről. És induljon meg a küzdelem *Érte*, akire mi nem vagyunk méltók! De önök, oh Mucsá, oh Páris, oh Kajászószentpéter, oh London, önök méltók!

Az önzetlen ajánlat lefegyverezte az olvadozó himnus-költőket.

Mi pedig fájó szívvvel irtuk meg az ígért cikket. S nemsokára majd nekünk kell utaznunk, ha művészi gyönyörűségekben akarunk uszni. Hogy Mucsára-e, vagy Londonba, az már a világverseny eredményétől függ!

Ellesett párbeszéd.

(Szereplők: Két nagytekinthető, ívelt orru és lábú férfi. Ismert munkapártiak. Még ismertebb hazaffyak. És legismertebb közgazdasági tevékenységgel foglalkozók a — piacon. Magyarul... de hiszen már tudjuk. — Egyik, lánczát csörgetve — még nem rab, de óraláncza beillonék illavára — dühösen gerjedez):

— Hát én többet nem tartok a kormánnyal! Ilyen kormánnyal, amelyik az ország legszámottevőbb elemét, a nemzet gerinczét, a haza fentartóját üldözi, szakítok!

(A másiknak ámultában lehull a czikkere, keze meg felszuszka a mellényén addig, ahol a hónalj kezdődik, szobornak való pose-ban. a mellényben megpihent kezekkel, elképedve kérdi):

— Mit beszél? Miért? No, szóljon!

— Hát hogy lehetne egy becsületes kereskedő ezentul a kormány mellett? Ez a kormány megöli, gyilkosa a merkantilizmusnak.

— Mit mond?

— Na, hallja, hát maga még újságot sem olvas? Hiszen most már egy miniszter dolgozik agrárius-módon ellenünk. Be is terjesztette törvényjavaslatát. Hát már idejutottunk!

— Miféle törvényjavaslat?

— Ilyen tudatlanság! — Hát a törvényjavaslatot a — leánykereskedelem ellen.

(Elszörnyedésében a másik merkantilista megkövül abban a mintázni való pose-ban: szétvetett kabátszárnyak, mellénybe akasztott kezek.)

Belső munkatársak:

KERTÉSZ PÁL, MERKER MÁRTON dr. és SÜDY TIBOR dr.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Főtisztelendő Úr!

Az 1906–1910. évi püspöki körlevelek tartalomjegyzéke a napokban fogja elhagyni a sajtót, miért is tisztelettel értesítjük, hogy a fentnevezett körlevelek bekötését elvállaljuk, azokat csinos kötésben darabonként 2 koronáért elkészítjük.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására adni, hogy igen szép kivitelű ajándékok, emléktárgyak háztartási cikkek, játékok, díszmű árukkal üzletemet decz. 15-től gazdagon berendeztem, melyeket a legszolidabb szabott árak mellett árusítok. Becses pártfogást kér:

Blatniczky István

Kazinczy-utca.

Ily dusan felszerelt raktár vidéken még nem létezt.

TÖRLEY
TALISMAN
CASINO RÉSERVÉ

Joó Sándor gőz- és villany-erőre berendezett **mű-ruhafestő-**vegyészeti tisztító-intézete
Szatmár, Várdomb-utca 16-ik szám.
Fiók-üzlet: Szatmár, Attila-utca 1.

Üzletágak:

Mintafestészet csipke, selyem, ruhadisz-és végárukra.
Ruhafestés. Vegyi tisztítás.
Gallér és fehérnemű gőzmosás és fényvasalás.
Plissee- és gouvrier-vasalás.
Himzselőnyomda.

Nyomdásztanuló

kinék egy-két középiskolája van, fizetéssel felvétetik a Pázmány-sajtó könyvnyomdában Szatmár-Németi.

Szentáldozási képecskék

ötféle színben, tetszés szerint összeválogatva 100 drb. K 1.10
Hátlapján kis ima nyomtatásával 100 drb. K 1.60

Uj bucsuimák

100 drb. füzve K 4.-

Kapható a Pázmány-sajtóban Szatmáron.

Sérvben szenvedők!

forduljanak bizalommal

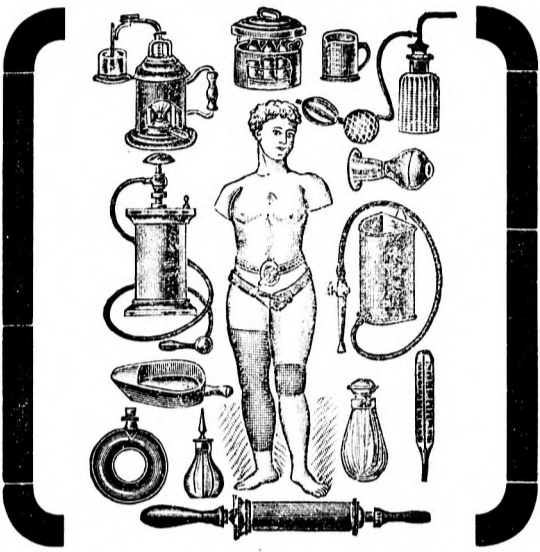
HERCZ SÁNDOR

speciális keztyű, kötszer és orvosi műszertárhoz,

SZATMÁR, DEÁK-TÉR 2-IK SZAM. (VÁROSHÁZ MELLETT)

ahol a jelenkor legjobb sérvkötői és háskötői a fővárosban szerzett gazdag tapasztalataim szerint lesznek kiszolgálva.

Szükség esetén méret után is készülnek.

BRAUN MÓR rézműves

Szatmár, Hid-köz 1. sz. (Saját ház.)

Fennáll 1856. óta.

Készít szoba-fürdőt, vízvezeték, szivó és nyomó szivattyúkat, rak-táron tart pátinkafőző-, mosó- és takaréktűzhely-üstöket, permetezőket és mindezek szerkezeteit.

ROPS

biztonsági gyorsfűzőnek 1910-es modellje nemcsak tökéletes ideális forraló, melyet semmilyen más meg nem közelít, de egyszers-mind remek disztárgy is.

Csakis ilyen tessek elfogadni!!

mert a régi modell nem lévén tökéletes, az 1910-es modellt óriási áldozattal tökéletesítve hoztuk forgalomba. Ennek alakja művészi, külszíne sötét galvanóbronz, tökéletes minden részében, lapos alaku, erős az égője, mely intenzív lángokat ad, erős alkatrészei szétszedhetők, tisztíthatók, cserélhetők.

Ezen tökéletes Ropsnak az ára is csak K 4.—

Kapható minden szaküzletben, hol pótrészeket is árusítanak.

Rops Fémárugyár R. T. BUDAPEST, VI. Váci-ut 84. szám.

Prospektus ingyen és bérmentve küldetik.

Bertha Károly műkertész

Szatmár, Deáktér 2. sz.

Minden idényben mindennemű :: élővirág diszmnkák :: alkalmi-, mennyasszonyi-, koszorúslány- és mellsokrok. — Alkalmi-, ravatal- és sírkoszorúk, sírsokrok a legizlésesebb kivitelben, jutányos árban pontosan és gyorsan készíttetnek. Vidéki megrendelések különös gonddal elintéztetnek. Park- s kert-rendezések vállaltatnak. Sürgőnyezim: Bertha kertész Szatmár. — Telefon-szám 27.

WALEK és RAJZ

angol és francia különleges-ségű cipészek, hol saját készítményű kész cipők is kaphatók bármilyen kivitelben.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

(Bölonyi-féle ház.)

GYŐZÖTT A SELYPI PORTLAND, KEVERT, VULKÁN-ROMÁNCZEMENT.

FŐ-ELÁRUSÍTÓ KLÁR ANDOR cég DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 77. TELEFON: 445 sz.

GYULANTIN

fogmentő esszencia, fogvédő- és fogápolószar.

Megóvja a fogak romlását, porlását és lazulását. Meggátolja a fogkő-lerakódást; a fogfájást egy perc alatt megszünteti.

Naponta százakra menő utánrendelés és köszönőira:ok érkeznek a feltaláláshoz. — Akik már e szert használták, ne mulasszák el az utánrendelést, mert a czél csak így érhető el, ha állandóan lesz használva. Próbálja meg bárki. Az eddigi készítményeket felülmulta és mint magyar találmányt, kérem pártfogolni.

Magyarországon több mint egy millió uri család nagy sikerrel használja.

Ára üvegenként 1 K 50 f-től 3 K-ig portómentesen küldöm.

Kapható a feltalálónál

SZÁRAZ GYULA

kozmetikai szerek speciál készítőjénél Szatmár, Hunyadi-köz 2. sz.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utoza 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

MODERN BÁDOGOS MŰHELY!

Felhivom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség figyelmét modernül berendezett

bádogos műhelyemre.

Elvállalok helyben és vidéken templom, torony és tetőfedéseket és festéseket; továbbá bádog sírkoszorúk, utszéli kereszték készítését a legszebb kivitelben. Jégszekrények szakszerű elkészítését és javítását elvállalom. Permetező- és fürdőkádak. Különösen figyelemreméltó jég-hűtésre berendezett saját vízszűrő készülékem, mely praktikuságában utolérhetetlen. Számos elismerő és dicsérő levelek. Kiváló tisztelettel

Farkas György épület- és diszmű-bádogos

Szatmár-Németi, Istvántér 9. szám.

Poszvék Nándor okl. gazda, a szatmármegyei gazdasági egyesület volt. titkára
gazdasági szakirodója.

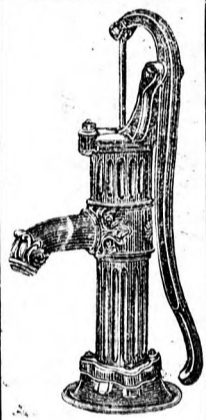
Ingtalan- és jelzálog-forgalmi iroda.

Földbirtokok, szatmári házak adás-vétele, bérletek, előnyös biztosítások közvetítése, jutányos kamatu jelzálogkölesönök kieszközölése, konvertálások lebonyolítása, gépek és mindenféle gazdasági cikkek kedvező beszerzése és értékesítése, üzentervek, gazdasági építkezések és műszaki tervek kidolgozása, becslések, szakkérdésekben felvilágosítás, egyeztető bizottságokban képviselő, bírósági szakértői tisztség elvállalása.

Petky László cukrászata

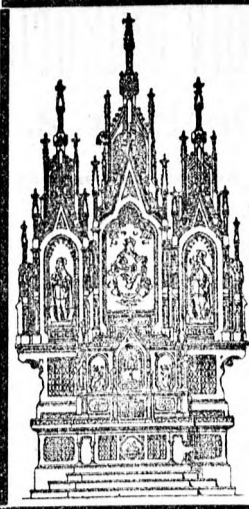
Szatmár, Széchenyi-utca 7.

Minden időben friss sütemény kapható. Megrendeléseket pontosan elkészítik a legkényesebb igényekig. 1 koronás fout-ball bomba jour-torták naponta frissen kaphatók. Reggeli és oszonna kávék ugyszintén mindenféle cukrászsüteményben nagy választék.

Dahlström
* Géza

városi kutmester
kútfurási vállalata
Majláth-u. 9.
— Telefon 233. —
Szivattyuk felszerelését elvállalja.

RÉTAY és BENEDEK

egyházi műipar-intézet, oltár- és szószék-építészete
Budapest, IV. ker., Váci-utca 59. szá. 31.

Hazánkban a legnagyobb műipar-intézet. Készít: stilszerű oltárt, szószéket, keresztlőkutakat, gyónószéket és templompadokat, sekrestyebereendezéseket, képereteket és az összes berendezési tárgyakat mérsékelt árban. — Szent-szobrokat, oltárképeket, keresztlőképeket művészi kivitelben és jutányos áron szállítunk. — Munkafolyvétel céljából készséggel küldjük ki díjmentesen szakértő megbízottunkat. — Vállalkozunk templomok kifestésére és festett üvegablakokkal való ellátására. — Arjegyzelet, költségvetést és tervezeteket készséggel küldünk.

HIRDETÉSEK

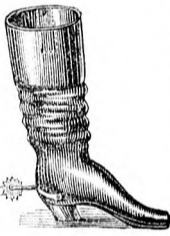
felvételnek lapunk kiadóhivatalában.

Cipészüzlet áthelyezés.

Deák-tér 2. szám alól **Petőfi-utca 1. szám alá**

(Leszámitoló Bank helyiségébe, Károlyi házzal szemben) helyeztük át mértékszerinti cipész-üzletünket, üzemünk megnagyobbitása céljából, hol saját készítményű **cipő- és eszmaárak** állandóan raktáron vannak és mérték szerint pontosan készíttetnek.

Együttal a n. é. közönség szives tudomására hozzuk, hogy egy amerikai rendszerű **gyorstalpaló-műhelyt** rendeztünk be, amely egy pár talpalást **egy óra alatt** elkészít.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

KLEIN I. és TÁRSA

Első szatmári eszma- és cipő-gyár
mértékszerinti cipész-üzlete.

HÖLZEL

ALBIN

SZOBRÁSZATI

MŰINTÉZETE

ÉS ISKOLÁJA

Szatmár-Németi

Wesselényi-utca 27.

Szent sir a szatmári kálvária-templomban.

TISZTELETTEL van szerencsém értesíteni úgy a főtisztelendő pap-ságot, valamint egyeseket, miszeszerint Bártfáról bold. emlékü apám, Hölzel Mórnak 1881. évben létesült **szobrászati műtermét és iskoláját**

átvéve, ezen műintézetet 1910. év folyamán Szatmár-Németi városába helyeztem át. Készíték oltárokat, ikonoszlásokat, szobrokat és egyéb házi diszcekket, kőből, fából, úgy a saját, valamint mások által előállított tervek szerint, nemkülönben szószékeket, keresztlőkutakat, gyónószékeket, keresztlőképeket, úrkoporsókat, lourdi Mária barlangokat, a legkülönfélébb domborműveket, szobrokat élő alakok után kőben avagy gipszben.

Az ezredéves kiállításon nagyéremmel, Eperjesen ezüstéremmel kitüntetve. Számos elismerőlevél és nyilatkozat.

Szobrászati iskolában növendékek felvételnek.
Műtermem: Szatmáron, Wesselényi-u. 27.

Hölzel Albin a bécsi szobrász akadémián képezett szobrász.